

FISKE

är kul

Kolla in
fisketipsen!

Vad är den NATIONELLA FISKEDAGEN?

DEN NATIONELLA FISKEDAGEN

firas årligen. Under dagen får barn och unga bekanta sig med fiske som hobby och lära sig om våra inhemska fiskarter. Evenemangsprogrammet varierar beroende på ort, men man bekantar sig bland annat med fiskeplatser, olika fiskesätt samt hur man hanterar och använder inhemsk fisk i matlagning.

Den första nationella fiskedagen ordnades år 2006 på initiativ av riksdagens fiskeklubb. Jord- och skogsbruksministeriet, NTM-centralerna, Centralförbundet för Fiskerihushållning tillsammans med sina regionala medlemsförbund samt fiskeredskapstillverkare deltar i arrangemangen.

Linor och annat
avfall hör inte
hemma på
stranden eller i
vattnet.

Under 18-åringar får utan tillstånd meta, pimpelfiska, fiska med strömmingshäckla och fiska med kastspö. Undantag utgörs av fors- och strömområde i vattendrag för vandringsfisk där fiske är förbjudet utan tillstånd av ägaren.

ALLEMANSRÄTTEN i ett nötskal

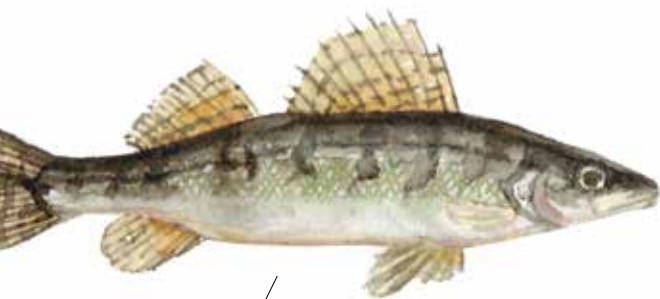
Allemansrätten ger var och en som vistas i Finland möjligheten att röra sig fritt i naturen oberoende av vem som äger marken eller vattnet. Då man rör sig i naturen får man naturligtvis inte förorsaka skada eller störa någon. Allemansrätten gäller även utlänningar.

MED ALLEMANSRÄTTEN FÅR DU:

- » röra dig till fots, cykla och åka skidor i naturen – utom på gårdsplaner, åkrar, ängar eller planteringar
- » tälta, bara det sker tillräckligt långt från bosättning
- » plocka vilda bär, blommor och svamp
- » färdas, simma och tvätta dig i sjöar, vattendrag och i havet
- » meta, pimpelfiska och fiska med strömmingshäckla

MED ALLEMANSRÄTTEN FÅR DU INTE:

- » störa eller förorsaka skada
- » störa eller skada djur
- » fälla eller skada träd och växter
- » göra upp eld utan lov
- » störa hemfriden genom att exempelvis tälta för nära bosättning eller genom att föra oväsen
- » skräpa ner i naturen
- » köra motorfordon i terrängen utan markägarens tillstånd
- » fiska eller jaga utan tillstånd
- » låta hunden springa fritt

GÖS

De grumliga och varma vattnens rovfisk. Har utvidgat sitt levnadsområde norrut under senare år. En 50 cm lång gös väger cirka 1 kilo, men gösen kan väga upp till 10 kilo. Under ljusa sommarnätter är gästroling populärt och på höstkanten hugger gösen gärna på en jigg. Även nätfiske ger bra gösfångster. Gösen är restaurangernas gourmetfisk.

Bonga FISK

ÄBBORRE

Finlands nationalfisk. Påträffas i nästan hela landet, med undantag av allra nordligaste Finland. Den här randiga fisken nappar på metmaskar, pirkar och drag och kan också simma in i katsan i stora stim. Smaskig som rökt.

MÖRT

Vår vanligaste och mest kända mörtfisk. Har ökat mycket i antal som en följd av övergödningen. En vanlig fångst för metaren. Mörten är en undervärderad men god matfisk.

GÄDDA

Strandvattnens krokodil och vår mest kända rovfisk. Gäddan påträffas i hela Finland. Redan då den är några månader gammal och 5 cm lång börjar den jaga andra fiskar. De största gäddorna väger över 15 kilo och är ungefär lika långa som en elev i tvåan. Gäddan hör till spöfiskarens vanligaste fångstfiskar.

Kom ihåg att en del av våra fiskar har fredningstider och fångstmått.

STRÖMMING

Den fiskart som det fångas mest av i Finland. Strömmingen är en i Östersjön levande underart av sill. Strömmingen är en stimfisk som lever av plankton och den trålas av stora fiskefartyg. Inlagd strömming säljs på fiskmarknader på hösten.

SIKLÖJA

Den fiskart som det fångas mest av i insjöarna. Siklöjan, lång som en penna, lever i de stora insjöarna i stim och äter djurplankton. För många är siklöja tillredd på stekhäll en favorit.

BRAXEN

Har ökat mycket i antal som en följd av övergödningen. Den rör sig i stim och söker sin föda på botten. Mete är effektivt om kroken med agn finns nära botten. En stor braxen kan vara svår att få upp med ett vanligt metspö. Många gillar att äta braxen som rökt.

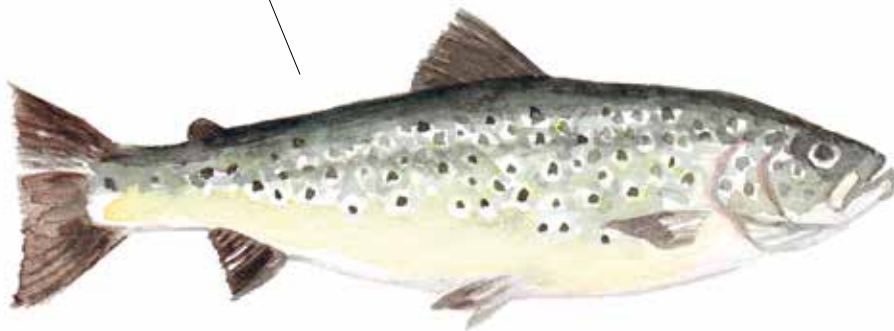

SIK

En läcker laxfisk med vitt kött. Det finns olika former av sik som specialiserat sig på ett liv i havet, sjöar eller vattendrag. Det har blivit väldigt populärt att meta sik på våren. Gravad sik är mycket gott på bröd.

ÖRING

En prickig skönhet som finns både i havet och i Lapplands små fjällbäckar. Havs- insjö- och bäcköringen är en och samma art som lever i olika omgivningar. Öringen är en uppskattad art bland fiskarna och en verkligt läcker matfisk.

METE

Mete är enligt många det roligaste fiskesättet och mete är ofta barns första kontakt med fiske. Mete ger bra med fångst, vanliga fiskarter som fastnar på kroken är mört, abborre och braxen. Med lite tur kan man få riktiga bjässar.

METARENS FISKEPLATSER

» De bästa platserna för mete för barn och familjer är bryggor, muddrade fåror, vågbrytare och under broar. Då finns det inga buskar i vägen och med ett 3–4 meter långt spö når man bra till vattnet.

» Om familjen har båt, lönar det sig att välja vasskanter, grynnor eller natebeklädd botten i grunda vikar. Kasta ankaret och njut av fina fiskestunder.

METARENS REDSKAP

Lina

Ett vanligt metspö är ofta ett 3–5 meter långt teleskopspö. Till det väljer man tunn 0,14–0,16 mm lina.

Krok

En lämplig krok är tunn och kemiskt vässad. Storleken på kroken väljer man enligt vilken fiskart man är ute efter och enligt vad man använder som agn. En bra universalstorlek på kroken är nr 14 eller 16. Kom ihåg att krokarna är sylvassa!

Det traditionella röd-vita flötet duger bra till mete, men vill man få bättre fångster väljer man ett så kallat tävlingsflöte. Tävlingsflötet är smalt och man ställer in det med hjälp av sänken så att endast den tunna antennen syns ovanför ytan. Bäst fungerar flötet om man istället för ett större sänke använder sig av fler mindre sänken.

Daggmask

Som agn använder man, beroende vilken art man är ute efter, maskar, fluglarver eller fjädermygglarver. Nuförtiden sägs det att man ska lämna en bit av kroken synlig. På så sätt fastnar fisken bättre på kroken vid napp.

Då man metar med lätta redskap ska man komma ihåg att man inte ska lyfta upp tunga fiskar direkt ur vattnet, så att inte linan eller spöet går av. I stället ska man dra in fisken mot stranden och lyfta upp den med en håv.

Tävlingsflöte

Sänken

MÄSKNING FÖRBÄTTRAR FÅNGSTCHANSERNA

» Genom mäskning förbättrar man både chansen att få fisk och fångstmängden.

» Fiskeredskapsbutiker säljer färdig mäsk. Forma knytnävstora bollar av mäskan och kasta dem i vattnet före du börjar meta och under metets gång.

» Man kan också använda morgongröten som mäsk. Speciellt mörtfiskar tycker också om ljust bröd, skorpsmutor och havreflingor. Av vetemjöl och kli kan man göra en deg som också duger som mäsk.

Fjädermygglarv

Fluglarv

KASTFISKE

Fiske med kastspö hör till de populäraste och mångsidigaste fiskeformerna på sommaren. Med kastfiskeredskap kan man snabbt och lätt fiska på större områden än med met-spö. Fiske med kastspö är roligt och man kan få mångsidiga fångster. De vanligaste fångstfiskarna är gädda, abborre och gös. Man fiskar också öring, harr och lax med kastfiskeredskap.

HUR SKA JAG KASTA?

Det lönar sig att träna att kasta och kolla hur rullen fungerar innan man beger sig ut på fisketur. Man kan till exempel träna på gräsmattan med en tyngd i linan istället för ett drag.

Hur man får betet att röra sig i vattnet är ofta viktigare än betets storlek och färg. En jigg ska studsas längs botten eller ryckas i vattnets mellanskikt. En wobblers rörelser kan ställas in genom att bända fästöglan. Man får likaså liv i betena genom att spinna in dem med olika hastigheter.

KASTFISKARENS FISKEPLATSER

» Med kastspö får man de bästa fångsterna där det finns varierande botten och i närheten av stränder och andra skyddade platser. Bäst tar fisken vid soluppgång och solnedgång.

Spinnare

KASTFISKARENS REDSKAP

Till basutrustningen hör **ett spö, en rulle, lina och ett drag**. Beroende på vilken fiskart man fiskar efter och förhållandena på fiskeplatsen delar man in fiske med kastspö i fyra klasser. Den näst lättaste klassen, dvs. lätt kastfiske lämpar sig bäst för nybörjare och utrustningen ska vara därefter.

Med spöet kastar man betet till lämpligt ställe och tröttar ut fisken. Ett bra universalspö har en rekommenderad kastvikt på 5–30 gram och en längd på 7–8 fot.

Linans viktigaste egenskaper är draghållfasthet och knuthållbarhet. Genom att använda tunnare lina får man längd på kasten. En lämplig universallina är 0,25–0,30 mm men en fiberlina kan vara ännu tunnare 0,12–0,18 mm.

Wobbler

Sked

Jigg

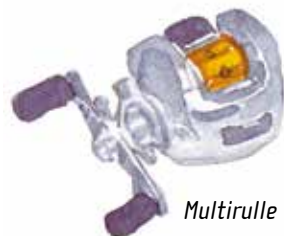
Wobbler

Inkapslad rulle

Haspel

Multirulle

Det finns tre slags rullar som lämpar sig för kastfiske;

inkapslad rulle, öppen rulle, det vill säga haspel, och multirulle. » Den inkapslade rullen är lättast att använda, men det ryms begränsat med lina på den och kasten blir ofta korta.

» Haspeln är den mest använda typen och den lämpar sig också för nybörjare. Det ryms mycket lina på haspeln och den har en bra broms. Det är lätt att kasta med haspel.

» Multirullen rekommenderas inte för nybörjare, eftersom den är svårare att kasta med. Multirullen tar mest lina och har den bästa bromsen.

Utbudet av beten är stort. De vanligaste typerna är skedar, spinnare, wobblers och jiggar. Man väljer bete enligt fiskart och fiskeplats. För större fisk använder man större beten och för mindre fiskar mindre beten. Betets färg påverkar fiskens hugglust. För en nybörjare lönar det sig att välja klara beten i klara vatten och mörka beten i mörka vatten. En bra färg imiterar färgen på fiskens naturliga föda.

Kastfiskaren behöver också en beteslåda, tafsar och beteslås, samt en håv för att ta upp fiskarna.

PIMPELFISKE

Att pimpla, eller pilka som det också kallas, är en rolig vinterhobby som lämpar sig för hela familjen. Vanligtvis är man ute efter abborre, men man pimplar också efter gös, lake, harr, gädda och regnbåge. Gersar och mörtfiskar är vanliga sidofångster. Under sommaren kan man också pimpla från bryggan eller båten.

Borr

Isdubbar

PIMPLARENS FISKEPLATSER

» En lämplig plats för pimpelfiske hittar man alltid, var än i Finland man bor. Också vid större städer finns det rikligt med fiskeplatser. För pimpelfiske lämpar sig så gott som alla slags vatten, från små träsk till stora havsvikar. Man vet aldrig vad för slags fisk man kan få! Ställen värda att prova är sund, skär, vassvikar, åmynningar och djuphålskanter. Kom ihåg att akta svaga isar!

PIMPLARENS REDSKAP

För att pimpla behöver man inga stora införskaffningar; varma kläder, god matsäck, isborr, ett pimpelspö med lina och någon slags pirk, en burk med agn och något att sitta på. Isdubbarna hör till säkerhetsutrustningen och ska alltid hållas runt halsen. Säkrast är det att röra sig på isen med en kamrat.

Ett bra pimpelspö är lätt att använda, hållbart och sitter bra i handen. Största delen av pimpelspöna är av trä eller plast och har lina på en rulle. Pimpelspöets viktigaste del är spetsen, och utseendet varierar med hurudant slags pimpelfiske det är fråga om.

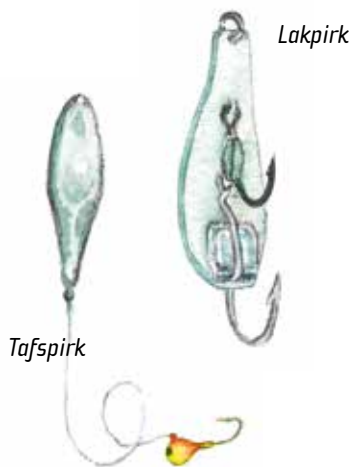

Klassisk pirk

Färgkroks-pirk

Hur grov lina man behöver varierar mellan 0,10–0,40 mm, beroende på pimpelsätt och vilken fiskart man fiskar. Om man pimplar med mormyskor använder man tunnare lina. Tjockare lina lämpar sig endast om man pimplar efter stora fiskar med tunga blänken. En lämplig grovlek på lina för en nybörjare och för dem som fiskar abborre är 0,18–0,25 mm.

Tafspirk

Lakpirk

En bra universalborr är 4–6 tum i diameter. Man ska skydda borrens brett under transport och förvaring och borra fast borren i isen medan man fiskar. På så sätt undviks skador. Då man använder borr med skruvdragare ska man alltid använda ett tilläggs-handtag.

Vilken pirk man väljer beror på vilken fiskart man är ute efter, på vilket djup man fiskar och vilken färg vattnet har. De finns många olika sorters pirkar: tafspirk, vertikalpirk, balanspirk, färgkrokspirk och lakpirk. Därtill finns det en mängd mormyskor som kan användas med eller utan pirk. I klart vatten använder man en klar pirk och i mörkt vatten en mörk pirk.

Mormyskornas och färgkrokarnas storlek väljs enligt arten man fiskar och betet man använder. De vanligaste krokstorlekarna är nr 6–14. Det viktigaste är att kroken är vass och att den hålls i rätt position i vattnet.

Balanspirk

Man klarar sig utan agn om man pimplar med färgkrok eller balanspirk. Säkrast får man fångst om man använder sig av naturligt agn. De bästa agnen är flug- och fjärdermygglarver, maskar och fiskögon. Man kan också köpa konstgjorda agn.

FÅNGSTREDSKAP

KATSA

» De mest bekanta fångstredskapen är säkert katsan och nätet. Med katsa kan man till exempel på våren fånga abborrar som samlas för lek, men också gäddor simmar gärna in i katsan efter abborrarna. Mitt på vintern i januari-februari är katsan bra för att fånga lakar som samlas till lek. Då kan man i en katsa få till och med 100 lakar på en gång. Katsan lämpar sig också utmärkt för mörtfiske.

NÄT

» Fisknätet är den äldre generationens fångstredskap och mycket effektivt. Man kan lägga yt- eller bottennät och på vintern kan man lägga nät under isen. Nätens maskstorlek påverkar storleken på fiskarna som fastnar i nätet. Strömming och siklöja fångas med finmaskiga nät och stora gäddor och laxar med stormaskiga nät.

SAXKROK

» Saxkrokar är effektiva för att fånga rovfiskar. En liten betesfisk som trätts på kroken är oemotståndlig för gäddan. Extra spännande är det med saxkroksfiske på vintern, man vet aldrig vilket vidunder som lurar under isen.

LÅNGREV

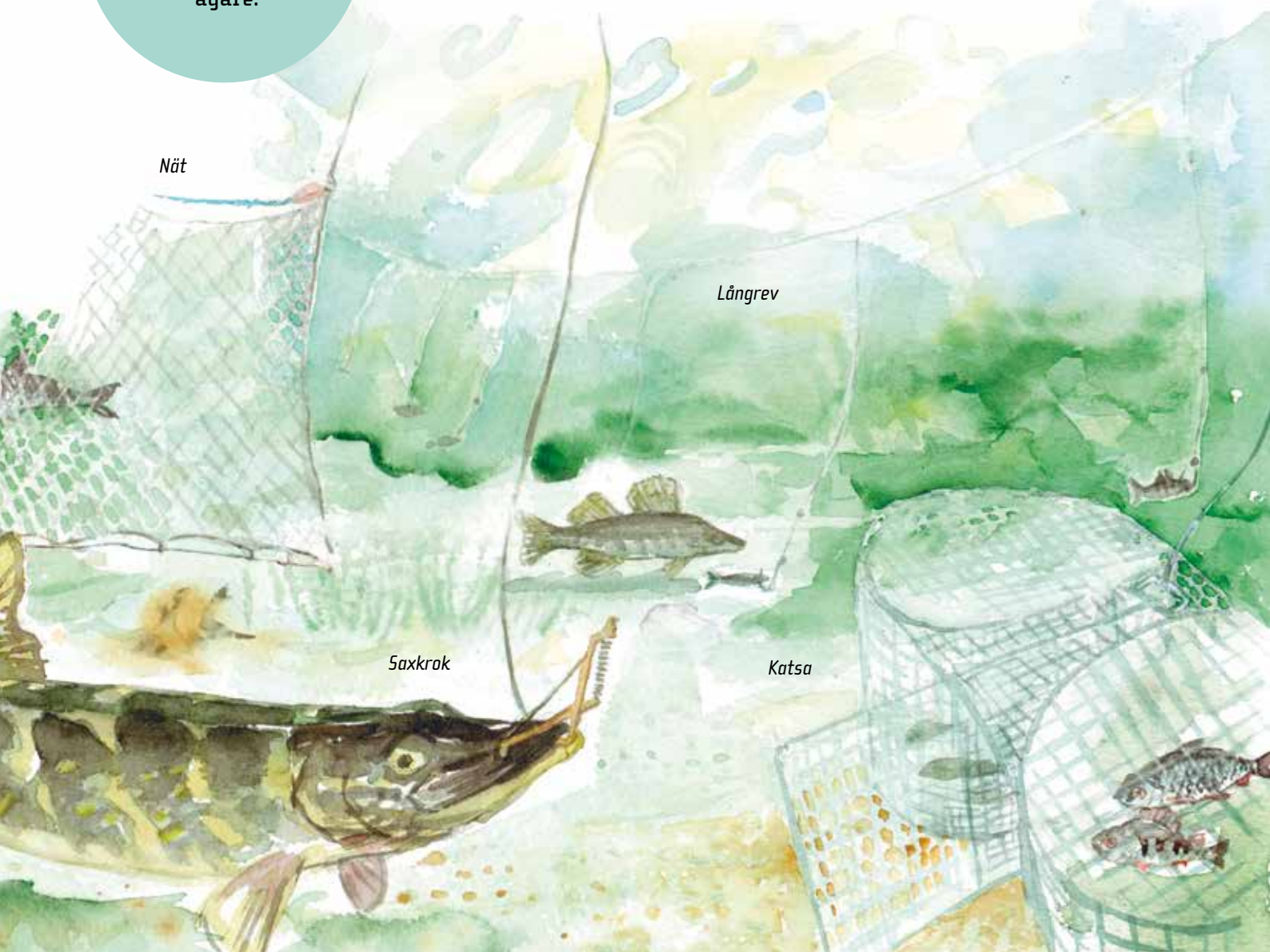
» Långreven är ett gammalt fångstredskap. På en 150 meter lång långrev finns det med jämna mellanrum 50 krokar, fästa på små sidorevar. Man kan lägga ut långreven längs med botten, eller med hjälp av flöten lyfta upp reven en bit från botten. Vanliga arter som man får med långrev är gädda, gös, lake och abborre och ibland till och med ormlika ålar.

För fiske med fångstredskap behövs det alltid tillstånd av vattenområdets ägare.

NOT I mer yrkesmässigt fiske använder man not eller trål. En not är ett stort nät som man lägger ut med hjälp av en båt och sedan drar mot stranden från båda ändarna. Fiskarna fångas i påsen som formas då man drar nätet. Not används främst på insjöarna för att fånga siklöja.

TRÅL Trålen är ett liknande redskap som noten, men den är mycket större. Trålen dras med en eller två stora båtar på öppna fjärdar till sjöss och havs. De fiskar som kommer i vägen för trålen hamnar in i trålpåsen då man lyfter upp trålen i båten. I Finland trålar man bland annat siklöja och strömming.

Nät

Långrev

Saxkrok

Katsa

RÄTT HANTERING GARANTERAR KVALITET

Hantera levande och död fisk varsamt. Det förbättrar fiskens kvalitet och hållbarhet.

- Bedöva, tappa på blod, rensa och kyl ner!

1 Bedöva fisken med ett slag i huvudet, ovanför hjärnan. Rätt ställe ligger lite bakom ögonen.

2 Tappa fisken på blod genom att skära av blodcirkulationen mellan hjärtat och gälarna. Det här sker lättast genom ett stick med kniven som bilden visar.

3 Låt blodet rinna ut helt och hållet innan du rensar fisken. Hjärtat pumpar ut blodet fast fisken är död. Öppna magen, ta ut inälvorna och skrapa bort njurarna. Också gälarna ska tas bort. Skölj fisken.

4 Kyl ner fisken så snabbt som möjligt. Redan en liten sänkning av temperaturen förbättrar hållbarheten.

Snabbt & GOTT

STEKTA ABBORR- ELLER MÖRTFILÉER

**skinnfria abborr-
eller mörtfiléer
smör och/eller olja
till stekning**

För panering:

**1 dl malda surskorpor
1 dl skorpmjöl
1 msk paprikapulver
1 tsk salt
1 tsk citronpeppar
1 tsk provencale-örtblandning**

- » Blanda ihop ingredienserna för paneringen.
- » Vänd fiskfiléerna i paneringen.
- » Stek i smör eller olja i panna eller stekhäll, tills filéerna fått en vacker färg.
- » Servera till exempel med potatismos, en fräsch sallad och gräddfilssås.

För panering kan du använda en eller en mix av:

- » rågmjöl
- » vetemjöl
- » krossade corn flakes
- » krossade majschips
- » krossade ostbågar
- » kryddblandningar för malet kött
- » ägg för att göra paneringen tjockare

Du kan krydda med:

- » torkad dill
- » curry
- » grillkrydda
- » chilipulver
- » svartpeppar

NATIONELLA FISKEDAGEN

ordnas av riksdagens fiskeklubb, Jord- och skogsbruksministeriet, NTM-centralerna samt Centralförbundet för Fiskerihushållning tillsammans med sina regionala medlemsförbund.

Som samarbetsparter deltar fiskeredskapstillverkare och -importörer.

Grano Oy 2024

Grafisk design: Katja Kuittinen

Illustrationer: Anu Välitälo

Ombrytning: Malin Lönnroth

Centralförbundet för Fiskerihushållning nr 240

ISBN: 978-952-7004-85-2

ISSN: 0783-3954

Jord- och skogsbruksministeriet har beviljat stöd för den här broschyren ur fiskevårdsavgiftsmedlen.

Jord- och skogsbruksministeriet

